

תרל"ח 1877

ORSZÁGOS RABBIKÉPZŐ
ZSIDÓ EGYETEM

בית־מדרש לרבנים
האוניברסיטה ללימודי היהדות בהונגריה

Zsidó vallás és kultúra 1.

---

10. A betérés. Átmeneti rítusok. Az élet ciklusa és az életszakaszokhoz köthető rítusok (1. rész).

2023. 12. 04.

Biró Tamás

ELTE BTK Assziriológiai és Hebraisztikai Tanszék, biro.tamas@btk.elte.hu
OR-ZSE Judaisztikai Tanszék, birot@or-zse.hu

Figyelem, felvétel indul!

- Azok is meghallgathatják, akik nem tudnak részt venni a szinkron előadáson.
- Előadás visszahallgatható a vizsgára való készülés során.
- Kérem, aki nem szeretne látszódni a felvételen, az állítsa le a videóját, halkítsa le a mikrofonját. Aki nem így tesz, az beleegyezik abba, hogy felvétel készül róla.

ELTE BTK Assziriológiai és Hebraisztikai Tanszék

Weboldal: <http://hebraisztika.elte.hu/site/>

- Keleti nyelvek és kultúrák alapszak, hebraisztika szakirány (BA)
- Hebraisztika MA
- Hebraisztika-judaisztika PhD
- Minorok:
  - Judaisztika diszciplináris minor
  - Hebraisztika diszciplináris minor
  - Bibliatudomány diszciplináris minor.

Assziriológiai és Hebraisztikai Tanszék
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Department of Assyriology and Hebrew
Eötvös Loránd University

Judaisztikai Kutatócsoport
MTA TK Kisebbségkutató Intézet
Centre of Jewish Studies
Center for Social Sciences, Institute for Minority Studies

1088 Budapest, Múzeum krt. 4/F | Tel.: +36 (1) 411-6749 | email: ahf@btk.elte.hu

Nyitólap Main page
Hírek News
General Information
Assziriológia Assyriology
Hebraisztika Jewish Studies
HebraWiki Project
Munkatársak Faculty&Staff
Órák Courses
Könyvtár Library
Kiadványok Publications
Cikkek Articles
Iráttár Archives
Kutatás Ongoing research
Hasznos linkek Links
Volt hallgatók Alumni
Szakdolgozatok Theses

Látogatók 2005. szept. 1. óta / Visitors since 01/sept/2005: 373217

Interjú a Lendület-pályázat nyertesével: Niederreiter Zoltánnal

Praktikus dolgok:

Órák időpontja:
14:00 (+) – 14:30 (+)

- A kurzus honlapja: <http://birot.web.elte.hu/courses/2023-jiddiskajt1/>
<http://birot.web.elte.hu/jiddiskajt/> *(a félév végéig)*
- Teams csoport: *Crs 23-24-1 BBN-HEB11-221 01 Zsidó vallás és kultúra 1.*
- Biró Tamás: biro.tamas@btk.elte.hu, birot@or-zse.hu, birot@birot.hu
- Fogadóóra: *emailés egyeztetés alapján*
- Pótlás, ha sok óra elmaradna.

A kurzus honlapja:

<http://birot.web.elte.hu/courses/2023-jiddiskajt1/>

- Prezentációk
- Hasznos linkek

Folyamatosan bővül

Tippeket köszönettel fogadok

The screenshot shows a web browser window with the URL birot.web.elte.hu/courses/2020-jiddiskajt1/. The page title is "Zsidó vallás és kultúra 1" with the subtitle "[Jewish Religion and Culture 1]".

ELTE BTK 2020 őszi félév

Tárgykódok: BBN-HEB11-221, BBN-VAL11-131:4, BBN-BIB-611, BBV-202.04; BMVD-202.04.

Oktató: [Biró Tamás](#)

Időpont és helyszín: csütörtök, 12:00–13:30, online
(Teams, a csoport neve: Course 2020/21/1 BBN-HEB11-221 01 - Zsidó vallás és kultúra 1.)

Kurzusleírás

[Előzetes szillabusz.](#)

Szeptember 10.: 1. Bevezetés. Mi a zsidóság? Hogyan írható le?
[Prezentáció 1.](#)

Hasznos linkek, források

Hayim Halevy Donin, *Zsidónak lenni* c. könyve [online](#) a Chabad-Lubavics oldalán.

Hahn István, *Zsidó ünnepek és népszokások* (reprint: Budapest: Neumann, 2005) [online](#) a Magyar Elektronikus Könyvtár oldalán.

Ujvari Péter (szerk.), *Magyar zsidó lexikon* (Budapest, 1929) [online](#) a Magyar Elektronikus Könyvtár oldalán.

Teams csoport

Crs 23-24-1 BBN-HEB11-221 01 Zsidó vallás és kultúra 1.

- Csatornák
- Fájlok
- Feladatok,
jegyek

The screenshot shows a Microsoft Teams chat window for a course group. The interface includes a search bar at the top, a navigation pane on the left with icons for Activity, Chat, Teams, Assignments, Calls, and Files, and a main chat area. The chat area displays a conversation in the 'General' channel. The chat history shows a message from 'Vadas Réka' asking if everyone is present, followed by a reply from 'Baranyi Janka' saying 'Oké, köszi'. Below this, a meeting ended notification is shown. A date separator indicates 'September 11, 2020'. An assignment titled 'Források kategorizálása' is posted, due on September 16, with a 'View assignment' button. At the bottom, there are notifications for team members being added: 'Neptun kurzus szinkron' has added 'Jakubik Anna Edina', 'Ipacs Fanni Virág', and 'Lédermayer Regina' to the team. A 'New conversation' button is visible at the bottom of the chat area.

Folyamatosan bővül

Tippeket köszönettel fogadok

Vizsgaidőpontok?

Időpontok:

- Dec. 20., szerda
- Jan. 8., hétfő
- Jan. 24., szerda

10:00 – 11:30

~~Ha valakinek nem jó, küldjön emailt még a héten!~~

~~Speciális szükségletű hallgatók: szóljanak nekem!~~

~~Helyszín: Digitális Jólét Centrum (I. épület alagsor)~~

Helyszín: Teams online vizsga (dékáni engedéllyel)

Visszajelzés

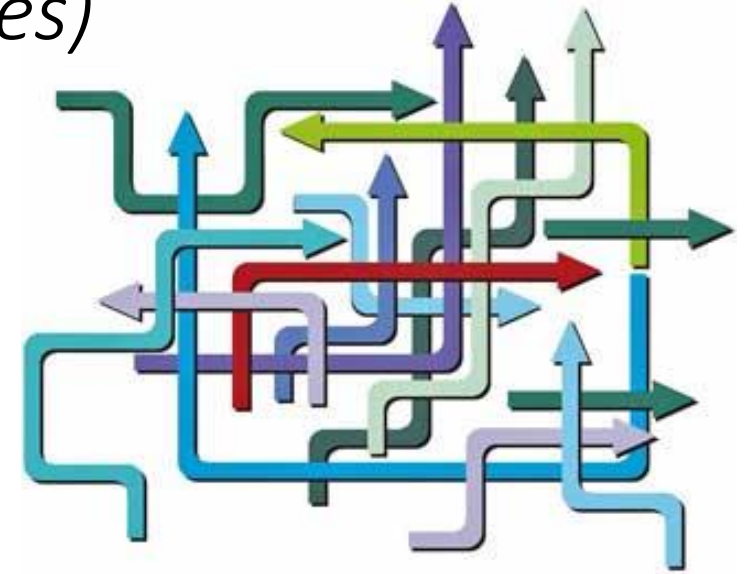
a beadandóval kapcsolatban

Kérdések az eddigiekkel kapcsolatban?

A vallás mint rendszer *(ismétlés)*

- A vallás, mint „komplex rendszer”: pl.
  - Történeti *narratívák* (pl. mítoszok) és a *világkép* elemei (például istenek, démonok...) adják egyes **rítusok** „értelmét”, magyarázatát.
  - Etikai **normák** és vallási **törvények** eredetéről szóló *narratívák*.
  - **Szagrális épületek** és **szagrális tárgyak** **rítusokban** betöltött szerepe.
  - **Szagrális művészetek** a mitológiai *narratívák*ból veszik a tárgyukat.
  - **A vallási specialisták** (papok, sámánok, stb.) mint a **normák** és **rítusok** szakemberei, akik egyúttal vezetik a **vallási közösségeket**.

Átmeneti rítusok

A rítusok fajtái

- Átmeneti rítusok (Arnold van Gennep, 1909, *rites de passage*):
  - Átmenet, transzformáció X társadalmi státuszból Y társadalmi státuszba.
  - Életeseményekhez kapcsolódó: főleg születés, pubertás, házasság, halál.
  - Beavatási rítusok: pl. felnőtté, pappá, rabbivá, sámánná, doktorrá avatás.
- Naptári rítusok: gyakran áldozati rítusok formájában.
- Áldozati rítusok: adomány az istenségeknek/részére, *ünnepen v. más alkalomból*.
- Krízisrítusok:
  - Például betegség, aszály esetén: a krízishelyzet elhárítása / elviselése érdekében
  - Radnóti: „s az iskolába menvén, a járda peremén, // hogy ne feleljek aznap, egy kőre léptem én” (Nem tudhatom, 1944). **Hol a határ vallás és babona közt?**
- Egyéb rítusok

A rítusok fajtái

- **Átmeneti rítusok (Arnold van Gennep, 1909, *rites de passage*):**
  - Átmenet, transzformáció X társadalmi státuszról Y társadalmi státuszba.
  - Életeseményekhez kapcsolódó: főleg születés, pubertás, házasság, halál.
  - Beavatási rítusok: pl. felnőtté, pappá, rabbivá, sámánná, doktorrá avatás.
- **Naptári rítusok:** gyakran áldozati rítusok formájában
- **Áldozati rítusok:** adomány az istenségeknek/résükért
- **Krízisrítusok:**
  - Például betegség, aszály esetén: a krízishelyzet elhárítására
  - Radnóti: „s az iskolába menvén, a járda peremén, // meg, /
egy kőre léptem én” (Nem tudhatom, 1944). **Hol a határ vallás és kultúra között?**
- **Egyéb rítusok**

Az átmeneti rítusok meghatározzák az egyén helyét a közösségben.

Liminalitás (van Gennep és Turner)

- A rítus: mint válasz az élet „kríziseire”?
Beavatási krízisek, betegségkrízisek, hitkrízisek, életkrízisek, megrendezett krízisek?
- Az átmeneti rítus: átmenet egy „határon” (lat. *limes*)
- Az átmeneti rítusok három fázisa:
  - Szeparáció: a beavatandó szimbolikus elkülönítése korábbi állapotából (pl. térben).
  - Marginalizáció — tranzíció — iniciáció:
a rítuson keresztülmenő különleges állapotban (pl. státuszfüggetlen spec. öltözet).
  - Reintegráció az új állapotába.

Liminalitás (van Gennep és Turner)

- Az átmeneti rítusok három fázisa:
  1. Szeparáció: a beavatandó szimbolikus elkülönítése korábbi állapotából (pl. térben).
  2. Marginalizáció — tranzíció — iniciáció: a rítuson keresztülmenő különleges állapotban (pl. státuszfüggetlen speciális öltözet).
  3. Reintegráció az új állapotába.
- Egy kevésbé ismert, **MA MÁR IRRELEVÁNS** példa: Deut 21, 10–13

10. Mikor hadba mégy ellenségeid ellen, és kezedbe adja őket az Úr, a te Istened, és azok közül foglyokat ejtesz; 11. És meglátsz a foglyok között egy szép ábrázatú asszonyt, és megszereted azt, úgy hogy elvennéd feleségül: 12. **Vidd be őt a te házadba**, hogy nyirja meg a fejét, és messe le körmeit. 13. És az ő fogoly ruháját vesse le magáról, és **maradjon a te házában**, hogy **sirassa az ő atyját és anyját egész hónapig**; és csak azután **menj be hozzá**, és **légy az ő férje**, és **legyen ő a te feleséged**.

A rítusok lehetséges társadalmi funkciói

- Közös élmény: erősíti a társadalom tagjai közti köteléket, kohéziót, szolidaritást.
- Erősíti a rítusban résztvevők közti köteléket, kohéziót, szolidaritást (pl. kohortban végrehajtott, fájdalmas beavatási rítusok).
- Dramatizálja, újrajátssza vagy újraélhetővé teszi a mítoszokat.
  - Például a *szédereste* mint az egyiptomi kivonulás megélhetővé tétele: a zsidó nép alapvető narratíváját élményszerű formában adjuk át a következő generációnak.
- A beavatandó számára megkönnyíti az átmenetet egy új státuszba.
- A társadalom alapvető értékeit jelenítik meg és adja tovább.
- „Válságok” megoldása annak dramatizálásával.

Funkcionális megközelítés

a vallástudományban:

adott jelenséget azzal magyarázunk, hogy milyen (társadalmi) funkciót, szerepet tölthet be, mi a „haszna”, mivel járul hozzá a társadalomhoz.

Vannak-e átmeneti rítusok
a zsidóságban?

Betérés a zsidóságba

Csatlakozás a közösséghez

Gijjur גֵּיּוּר : betérés a zsidóságba

„Zsidónak lenni”

- mint jogi/halákhikus kategória: egzakt módon definiált határokkal;
- mint identitás: szabadon választható, diffúz fogalom.

- Ki a zsidó?

(1) Aki zsidó anyától született, vagy (2) aki kóser módon betér.

(1) Hogyan bizonyítható a nőági felmenők zsidósága? (2) Kinek a betérítése „elég kóser”?

- Bibliai *ger* גֵר 'idegen' → rabbinikus: *ger tosav* és *ger cedek* fogalmai.
- Ruth 1,16: „*De Ruth azt felelte: Ne unszolj engem, hogy elhagyjalak, és visszatérjek tőled! Mert ahová te mégy, oda megyek, ahol te megszállsz, ott szállok meg én is. Néped az én népem, és Istened az én Istenem.*”

Csatlakozás egy etnikumhoz + egy rítusközösséghez

Gijjur גִּיּוּר = betérés a zsidóságba

A szóhasználat nézőpontot fejez ki:
megtérés, betérés, kitérés, áttérés.

- Nem térítő vallás. A betértek befogadásának ambivalens volta.
- Betérés (gijjur) ≠ megtérés (tesuva).   Gér גֵּר (gér cedek) = betérő.
- A betérés lépései:
  1. Rabbi felkeresése (a háromszoros elutasítás, lebeszélés ellenére)
  2. Tanulás: felkészülés a vallásos életre a közösségben belül.
  3. Bét din előtt megjelenés (manapság sok helyen: vizsga)
  4. A betérés rituális aktusai:
    1. körülmetélés (férfiak), 2. megmerítkezés (3. áldozat a szentélyben)

Vannak-e átmeneti rítusok
a zsidóságban?

Életszakaszok

Misna, Avot 5:21 (= Pirké avot 5:24)

„Öt évesen a Tórához, tíz évesen a Misnához (!), tizenhárom évesen a parancsolatokhoz, tizenöt évesen a Talmudhoz, tizennyolc évesen a hüpe alá áll. Húszévesen a [betevő után] fut. Harmincévesen ereje teljében van. Negyvenévesen az értelem embere. Ötvenéves korában képes bölcs tanácsot adni. Hatvan az öregedés kora. Hetven az ősz hajé. Nyolcvan az aggkoré. Kilencven évesen görnyedten jár. A százéves mintha már nem is élne, és eltűnt volna a világból.”

Bécsi mohél készlet, antik ezüst.

Születéshez köthető rítusok

Születéshez kapcsolódó fogalmak

- Elsőszülött (בְּכוֹר, *bekhor*): „anyja méhének megnyitója”
- *Salom zakhar* (שְׁלוֹם זְכָר) : péntek esti öröm a fiúgyermek születése után.
- Névadás lányoknál: szombaton az apát felhívják a Tórához, ott áldást mondanak az újszülöttre, és ennek keretében hangzik el először nyilvánosan a (héber) neve.
- Névadás fiúknál: ugyanez a körülméletelés végén.

A körülmetelés

„Belépés Ábrahám szövetségébe”

- Körülmetelés: *brisz / brit mila*, בְּרִית מִילָה:
  - Bibliai előírás szerint nyolcnapos korban. Sárgaság vagy egyéb ok miatt eltolódhat későbbre.
  - *mohel*: körülmetelő szakember
  - *kvater*: anyjától átveszi, és behozza a terembe a csecsemőt („keresztapa”)
  - *szandek*: a szertartás során a csecsemőt az ölében tartja („keresztapa”)
  - *Elijahu széke*: díszes szék a szandak mellett, amelyre kicsit leteszik a babát (Illés próféta mint a kisgyermeknek védelmezője és a messiás előhírnöke).

Gen 17, 9–14

9. És mondta Isten Ábrahámnak: Te pedig az én szövetségemet őrizd meg, te és a te magzatod utánad, az ő nemzedékeiken át. 10. Ez az én szövetségem, amelyet megőriztetek közöttem és köztetek és magzatod között utánad: Metéltessék körül nálatok minden férfiszemély! 11. Metéljétek körül fitymátok húsát és legyen ez szövetségjelül köztem és köztetek: 12. És pedig nyolc napos korában metéltessék körül nálatok minden férfiszemély, nemzedékeiteken át; a házban született vagy a pénzen vett bármely idegen közül, aki nem a te magzatodból való. 13. Körülmetéltessék a házadban született és a pénzeden vett és legyen szövetségem a testeteken örök szövetségül! 14. A körülmetéletlen férfiszemély pedig, aki nem metéli körül fitymájának húsát, irtassék ki az a lélek népe köréből, szövetségemet szegte meg.

Névadási szokások

Rabbik gyakori elnevezése

- Betűszóval:
  - Rasi = rabbi Slomo Jichaki
  - Rambam = rabbi Mose ben Maimon
- Fontos műve címéről:
  - a Bét Joszef* = rabbi Joszef Karo.

- Korábban csak zsidó (héber, jiddis stb.) nevek:
  - Fiúk: *Cvi-Hirsch ben Mose* (Cvi Hirsch, Mózes fia)
  - Lányok: *Szoro Jentl bat [basz] Eliezer* (Sára Jentl, Eliezer lánya)
  - Hagyományosan apa neve, betegség kapcsán anya neve. Modernek: mindkét szülő neve.
- Modernizálódó állam: polgári nevek és családnevek.
- Polgári név mindennapi használatra ↔ „héber” név zsinagógai használatra.
- Élő személyről nem nevezünk el senkit! Meghalt rokonról gyakran.
Neves rabbikról (például lubavicsiaknál: *Mendl*).

<https://forward.com/news/147997/meet-chaya-mushka-again-and-again/>

Gyermekek

- Pidjon ha-ben (פְּדִיוֹן הַבֵּן): az elsőszülöttek kiváltása 30 napos korban.
- Bekhor (בְּכוֹר, elsőszülött): anyja elsőszülöttje, ha fiú, „a méh megnyitója”.
- Ha nem kohén vagy lévi. Kohéntől, 5 sékelért.

- *Vö. Exod 13, 12–15;
Exod 22,29; 34,20;
Num 3,45; 8,17;
18,16; Lev 12, 2–4.*

Gyermekkor

- *Halaka* (הלכה) / *opserenis* (אָפּשערעניש): kisleányok hajvágása 3 éves korban.
- Például lag ba-omer alkalmából, pl. Meronban

Nevelés, tanulás

- לְהִפּוּא, לְקִדּוּשֵׁין וּלְמַעֲשֵׂים טוֹבִים (le-hupa, le-kidusin u-le-maaszim tovim):
„A hüpére, esküvőre és a jócselekedetekre.”
- **Misna Pea 1:1:** Ezeknek a dolgoknak nincs meghatározott minimális mértéke (siur): a mezők széle (pea), az első gyümölcsök, a megjelenés [Jeruzsálemben zarándokünnepen], a jócselekedet és a Tóra-tanulás. És ezek azok, amelyeknek a gyümölcsét az ember ebben a világban élvezheti, de a sugara megmarad az eljövendő világban is: az apa és anya tisztelete, a jócselekedet, békéltetés ember és társai között. A Tóra-tanulás azonban annyit ér, mint mindez együtt.

Nevelés, tanulás

תּוֹרָה תַּלְמוּד תּוֹרָה talmud-tóra Tóra-tanulás

• „A tanház (bét ha-midrás) szentsége szigorúbb, mint a zsinagógáé (bét ha-kneszet).” (Sulhan arukh, Jore dea 246,17)

• Héder הֶדֶר: 3 éves kortól

melamed (מְלַמֵּד) 'tanító'

• Jesiva יְשִׁיבָה: bar micvától

rabbi, *jesiva-bóher*, talmid hakham

• Kollel כּוֹלֵל: házasoknak tanulókör

Modern korban:

- Talmud-Tóra
- Rabbiképző szeminárium
(Jewish studies /
hebraisztika szak)

Barmicva / barmicvo

בר מצווה \ בַּר מִצְוָה

Batmicva / baszmicvo

בת מצווה \ בֵּית מִצְוָה

- *Bar micva* 'a parancsolat fia'. *Bat micva* 'a parancsolat lánya'
- Halákhikus (vallásjogi) értelemben vett nagykorúság:
lányok 12 év + 1 nap, fiúk: 13 év + 1 nap
- Ennek megünneplése → felnőtté avatási szertartássá értelmeződött át:
  - Barmicvo: első Tóra-olvasás, első tfillin (középkor óta)
  - Batmicva: „konfirmáció” (19. század legvége, 20. század első fele óta)
fogadalom savuotkor → a fiúk barmicvájának mintájára.

Életszakaszok

Misna, Avot 5:21 (= Pirké avot 5:24)

„Öt évesen a Tórához, tíz évesen a Misnához (!), tizenhárom évesen a parancsolatokhoz, tizenöt évesen a Talmudhoz, tizennyolc évesen a hüpe alá áll. Húszévesen a [betevő után] fut. Harmincévesen ereje teljében van. Negyvenévesen az értelem embere. Ötvenéves korában képes bölcs tanácsot adni. Hatvan az öregedés kora. Hetven az ősz hajé. Nyolcvan az aggkoré. Kilencven évesen görnyedten jár. A százéves mintha már nem is élne, és eltűnt volna a világból.”

Házassághoz köthető rítusok

Házasság

- Tórai házassági tilalmak ← tiltott nemi kapcsolatok (Lev 18)
- *Mamzer* מְמַזֵּר: tiltott nemi kapcsolatból (pl. férjezett nő) fogant gyermek.
- Monogámia:
a hagyomány szerint rabbénu Gersom (11. század eleje) rendelete.
- Vegyesházasságok – mint probléma a modern korban
- Siddukh (שִׂדּוּךְ) – házasságközvetítés.
sadkhan / sadkhen (שֹׁדֵקָן) – házasságközvetítő.
- Eljegyzés (jidd. *vort*): tányértörés, feltételek (תְּנֵינִים), hozomány.

Esküvő

- Az esküvő előtt: vőlegényt felhívják a tórához (*aufruf* אויפרוף).
menyasszony mikvébe megy.
- Kabbalat panim: a vendégek fogadása
- Badekn („bedekkolás”): a menyasszony befátyolozása
- Hüppe / hupa (הופה \ הַפָּה): esküvői baldachin
menyasszony hét kört tesz a vőlegény körül.

Esküvő: a hüpe alatt

1. Eruszin (אֶרֶזִין), kidusin (קִדּוּשֵׁין \ קִדּוּשֵׁין): „eljegyzés”
  - Első pohár bor. Két kóser tanú jelentősége.
  - Gyűrűhúzás: „*íme, el vagy nekem jegyezve Mózes és Izrael törvényei szerint.*”
  - *Ketuba* (כְּתוּבָה): házasságlevél. Előtte aláírják. Hüppe alatt felolvassák.
2. Niszuin (נִשּׂוּאִין \ נִשּׂוּאִין): „esküvő”
  - Második pohár borra hét áldás. Pohártörés, *mazl tov!*-felkiáltás.
  - Jihud יְהוּד: ifjú pár elvonul (tanúk), kettesben a házasság elhálása (helyett).
  - „Hét áldás” (seva berakhot שֵׁבַע בְּרָכוֹת): a lakodalmon (szeuda סְעוּדָה), majd egy hétig még *seva brakhot*.

Házasságlevél: כתובה \ כֵּתוּבָה

- Arámi nyelvű hagyományos szöveg.
- Két tanú aláírja.

<https://www.youtube.com/watch?v=HBthec4v30Q>

The Jewish Wedding Video

„Családi tisztaság” *tohorat mispaha*

- Nidda (נידה \ נדה): rituális tisztátalanság (elsősorban: menstruációs)
- Mikve (מקוה): rituális fürdő (Lev. 11-17, különösen: Lev. 15, 19-32).

Válás

(לא עלינו *lajálenu* 'ne ránk, nekünk')

- gerusin (גרושין) get (גט): válólevél
- aguna (עגונה): „megkötött” feleség
- Jibbum (יבום), sógorházasság, levirátus) és halica (הלצה): Deut 25,5-10.

Feladat a következő hétre

Feladat a következő alkalomra

- Kedd estig felkerül a Teamsbe (ELTE) / Moodle-ba (OR-ZSE).

Cél: kicsit jobban megismerkedni egyes imák, áldások szövegével és a zsidó imakönyvvel.

- Max. 10 pont = a félév végi jegy 5%-a.
- Leadás a Teamsen belül (ELTE) / Moodle-ban (OR-ZSE).
- Határidő: december 10., vasárnap éjfél (23:59).

Viszlát jövő héten!